

Ammattikorkeakoulututkintoon kuuluva harjoittelu

Toimintaohje

1.2.2024

Sisällysluettelo

1 Johdanto	2
2 Harjoittelun tavoitteet ja ajoitus	3
3 Harjoittelukäytänteet	4
3.1 Harjoittelu työsuhteessa tai yrittäjänä	4
3.2 Harjoittelu harjoittelusopimuksella.....	4
3.3 Harjoittelun ohjaus	5
3.4 Harjoittelun raportointi.....	5
3.5 Työkokemuksen tunnistaminen ja tunnustaminen osaksi opintoja (AHOT)	5
4 Harjoitteluun liittyvä työnjako	6
4.1 Opiskelijan tehtävät	6
4.2 HAMKin harjoitteluohjaajan tehtävät	6
4.3 Koulutuspäällikön tehtävät	6
4.4 HAMK Internationalin tehtävät	7
5 Harjoitteluun liittyvät oikeudelliset asiat	8
5.1 Työaika ja työturvallisuus, salassapitovelvollisuus	8
5.2 Vakuutusturva ja vahingonkorvausvastuu	8
5.3 Oikeudet opiskelijan työn tuloksiin	9
5.4 Harjoittelusopimuksen päättäminen ja purkaminen	10
6 Harjoitteluun liittyvät säädökset ja ohjeet	11
7 Terveysalan harjoittelun erityispiirteitä	12
Liitteet	14

1 Johdanto

Toimintaohje koskee Hämeen ammattikorkeakoulussa (HAMK) suoritettaviin ammattikorkeakoulututkintoihin kuuluvaa harjoittelua. Terveysalan harjoittelun erityispiirteet ja poikkeamat tästä ohjeesta käsitellään omassa luvussaan (luku 7).

Ammattikorkeakoulututkintoon kuuluu ammattitaitoa edistävää harjoittelua (asetus (1129/2014, 2 §). Hämeen ammattikorkeakoulussa harjoittelun laajuus on määritelty koulutuksen opetussuunnitelmassa.

Harjoittelun tavoitteena on perehdyttää opiskelija erityisesti oman alansa keskeisiin käytännön työtehtäviin siten, että hän soveltaa opittuja tietoja ja taitoja työelämässä. Tavoitteena on edistää opiskelijan osaamista ja urakehitystä, tutustuttaa työntekijöiden asemaan ja työympäristöön sekä parantaa työllistymistä.

Palautetta harjoitteluiden onnistumisesta saadaan harjoitteluraporteista ja valmistuvien opiskelijoiden antamasta AVOP-palautteesta. Palautetta harjoittelusta saadaan myös suoraan työelämäkumppaneilta. Palautteen avulla koulutuksissa kehitetään harjoitteluprosessia koulutuspäällikön johdolla.

2 Harjoittelun tavoitteet ja ajoitus

Ammattikorkeakoulututkintoon kuuluvan harjoittelun tavoitteena on, että opiskelija:

- saavuttaa opetussuunnitelman mukaiset ammatinhallinnan kannalta keskeiset harjoittelun osaamistavoitteet
- perehtyy työelämään ammattialansa näkökulmasta
- harjaantuu jatkuvaan itseään ja omaa ammattialaansa kehittävään työkentelyyn ja yrittäjyyteen
- työllistyy opintojensa päättyessä kansallisiin tai kansainvälisiin tehtäviin.

Henkilökohtaista opiskelusuunnitelmaansa (HOPS) laatiessaan opiskelija asettaa harjoittelulle tavoitteet niin, että opinnot, harjoittelu ja opinnäytetyö tukevat kokonaisuutena opiskelijan omaa osaamisen kehittymistä ja ammatillista kasvua. Harjoittelun ja opintojen edetessä tavoitteet tarkentuvat.

Koulutus huomioi harjoittelun koulutuksen opetussuunnitelmassa (OPS) siten, että harjoittelu ajoittuu tutkinnon tavoitteiden näkökulmasta mielekkääseen vaiheeseen tai vaiheisiin. Opiskelija voi perustellusta syystä poiketa harjoittelun OPSin mukaisesta ajoituksesta.

Harjoittelun tavoitteellisuuden ja ohjauksen järjestämisen vuoksi suositellaan vähintään viiden (5) opintopisteen laajuisia harjoittelujaksoja. Harjoittelu on sovittaessa harjoitteluorganisaation kanssa mahdollista suorittaa myös osa-aikatyössä. Tällöin työajaksi suositellaan vähintään 10–14 tuntia viikossa.

3 Harjoittelukäytännöt

Opiskelija vastaa ensisijaisesti harjoittelupaikan hankinnasta. Hän hyväksyy tarvittaessa harjoittelupaikan etukäteen harjoitteluohjaajalla. Tavoitteena on, että opiskelija suorittaa harjoittelun mahdollisuuksien mukaan työsuhteessa, jolloin vastuukysymykset määräytyvät normaalin työsuhteen mukaisesti ja opiskelija saa palkkaa harjoittelustaan.

3.1 Harjoittelu työsuhteessa tai yrittäjänä

Opintojen aikainen harjoittelu voi tapahtua työsuhteessa eli opiskelijalla on työsopimus työnantajan kanssa. Opintojen aikainen harjoittelu voi tapahtua myös yrittäjänä. Työsuhteessa tai yrittäjänä tapahtuva harjoittelu koostuu harjoittelun osaamistavoitteiden mukaisista monipuolisista työtehtävistä ja tukee ammatillista kasvua sekä asiantuntijuuden kehittymistä. Mikäli harjoittelu tapahtuu työsuhteessa tai yrittäjänä, erillistä harjoittelusopimusta ei tehdä. Työsuhteessa tapahtuvassa harjoittelussa opiskelija kuuluu työnantajan vakuutusten piiriin. Yrittäjänä tapahtuvassa harjoittelussa opiskelija kuuluu yrittäjän vakuutusturvan piiriin. Tarkemmat ohjeet työsuhteessa tai yrittäjänä tapahtuvan harjoittelun suorittamisesta annetaan koulutuksissa.

3.2 Harjoittelu harjoittelusopimuksella

Jos opiskelija ei ole työsopimussuhteessa harjoittelupaikkaan, opintojen aikainen harjoittelu tapahtuu harjoittelusuhteessa. Tässä tapauksessa opiskelija, HAMK ja harjoittelupaikka tekevät harjoittelusopimuksen. Harjoittelusopimus tehdään kirjallisena ennen harjoittelun alkamista. Mahdollisen harjoittelusuunnitelman laatimisesta päätetään ja ohjeistetaan koulutuskohtaisesti.

Harjoittelusopimuksella tapahtuva harjoittelu koostuu harjoittelun osaamistavoitteiden mukaisista monipuolisista tehtävistä ja tukee ammatillista kasvua sekä asiantuntijuuden kehittymistä. Harjoittelusuhteessa tapahtuvassa harjoittelussa opiskelija kuuluu HAMKin vakuutusten piiriin. Harjoittelusta laaditaan raportti koulutuksen ohjeiden mukaisesti.

3.3 Harjoittelun ohjaus

Harjoitteluun liittyvän ohjauksen tavoitteena on opiskelijan oppimisen ja osaamisen, ammatillisen kasvun sekä asiantuntijuuden kehittymisen tukeminen. Harjoittelupaikka nimeää vastuuhenkilön ohjaamaan harjoittelijaa harjoittelun aikana. Opiskelijalle nimetään harjoittelunohjaaja opiskelijan omasta koulutuksesta. Työsuhteessa tapahtuvaan harjoitteluun ei ole välttämätöntä nimetä erillistä ohjaajaa harjoittelupaikan tai HAMK:n toimesta.

3.4 Harjoittelun raportointi

Opiskelija raportoi harjoittelustaan harjoittelun jälkeen koulutuksen ohjeistamalla tavalla. Harjoitteluraportissa opiskelija kuvaa harjoittelupaikkaa, harjoittelun sisältöä ja reflektoi omaa oppimistaan ja osaamisen kehittymistään suhteessa harjoittelun osaamistavoitteisiin.

3.5 Työkokemuksen tunnistaminen ja tunnustaminen osaksi opintoja (AHOT)

Opiskelija voi esittää hankkimaansa työkokemusta harjoitteluksi näyttönä tai hyväksilukuna AHOT-menettelyn kautta.

AHOT-menettely on ohjeistettu AHOT-toimintaohjeessa. Opiskelija laatii eAHOT-hakemuksen ja liittää siihen todistuksen ja muut mahdolliset hakemusta tukevat liitteet. Jos näyttöhakemus hyväksytään, opiskelija antaa näytön sovitulla tavalla (esim. raportti tai esitys).

Mikäli opiskelija on suorittanut vastaavan harjoittelun toisessa korkeakoulussa ja hänellä on harjoittelusta opintopisteytetty suoritusmerkintä, voi hän hakea harjoittelun korvaamista AHOT-menettelyn kautta.

4 Harjoitteluun liittyvä työnjako

4.1 Opiskelijan tehtävät

- Hankkii harjoittelupaikan annettujen ohjeiden mukaan
- Suunnittelee omat tavoitteet harjoittelulle tutkinnon tavoitteiden mukaisesti
- Tekee työsopimuksen tai harjoittelusopimuksen ennen harjoittelun alkua
- Suorittaa harjoittelun koulutuksen ohjeiden mukaisesti
- Ilmoittaa harjoittelun ohjaajalle mahdollisista harjoittelussa tapahtuvista muutoksista
- Laatii harjoitteluraportin välittömästi harjoittelun jälkeen
- Palauttaa harjoitteluun liittyvät dokumentit HAMKin harjoitteluohjaajalle harjoittelun hyväksymistä ja opintorekisteriin kirjaamista varten
- Palauttaa myös kansainvälisten harjoittelujen osalta HAMKin harjoitteluohjaajalle harjoitteluraportin ja -todistuksen

4.2 HAMKin harjoitteluohjaajan tehtävät

- Toimii yhteyshenkilönä harjoittelupaikan ja HAMKin välillä
- Vastaa harjoittelun toteutumisesta tavoitteiden mukaisesti
- Huolehtii harjoittelun ohjauksesta
- Avustaa tarvittaessa harjoittelupaikan hankinnassa
- Vastaanottaa näytön AHOT-periaatteiden mukaisesti
- Arvioi harjoittelun ja kirjaa harjoittelut opintorekisteriin

4.3 Koulutuspäällikön tehtävät

- Vastaa harjoittelujen osaamistavoitteista opetussuunnitelmassa
- Vastaa harjoitteluun liittyvästä työnjaosta omassa koulutuksessa

- Vastaa harjoitteluprosessin kehittämisestä

4.4 HAMK Internationalin tehtävät

- Ohjaa opiskelijoita kansainväliseen harjoitteluun liittyvissä kysymyksissä

5 Harjoitteluun liittyvät oikeudelliset asiat

Harjoittelupaikan lakisääteiset velvoitteet määräytyvät opiskelijan harjoittelun sopimussuhteen mukaan. Jos opiskelija suorittaa harjoittelunsa työsuhteessa, työnantajaa ja harjoittelijaa sitovat samat lakisääteiset velvoitteet kuin muitakin harjoittelupaikan työntekijöitä.

Jos opiskelija työskentelee sosiaali- ja terveysalan työpaikoissa, rikostaustatöiden esittäminen ohjeistetaan koulutuksissa.

Ei-työsopimussuhteiset harjoittelijat ovat HAMK:n vakuutusturvan piirissä.

5.1 Työaika ja työturvallisuus, salassapitovelvollisuus

Harjoittelussa työaika määräytyy työaikalain (605/1996) ja kyseisellä harjoittelupaikalla sovellettavan työehtosopimuksen perusteella, sekä koulutuksen ohjeiden mukaisesti.

Työnantaja huolehtii ja vastaa työpaikalla tapahtuvan harjoittelun aikana opiskelijan työturvallisuudesta lain 738/2002 § 3 ja § 4 edellyttämällä tavalla. Opiskelija on velvollinen noudattamaan työpaikan turvallisuusohjeita ja määräyksiä.

Opiskelija on salassapitovelvollinen harjoittelupaikkansa liiketoiminnasta ja asiakassuhteista sekä sosiaali- ja terveysalan harjoittelussa opiskelija on salassapitovelvollinen henkilötietoja käsiteltäessä tietosuojalain 1050/2018 mukaisesti.

5.2 Vakuutusturva ja vahingonkorvausvastuu

Jos opiskelija suorittaa harjoittelunsa työsuhteessa, työnantaja huolehtii harjoittelijan vakuutuksista.

Jos harjoittelu ei tapahdu työsuhteessa, HAMK on vakuuttanut opiskelijansa harjoittelun aikana tapahtuvan tapaturman varalta (laki opiskeluun liittyvissä työhön rinnastettavissa olosuhteissa syntyneen vamman tai sairauden korvaamisesta, 460/2015) ja

tapaturmakorvaukset maksetaan sen mukaisesti. Vakuutus on voimassa vain, mikäli harjoittelusopimus on tehty.

Ulkomaille suuntautuvan työharjoittelun osalta tapaturmavakuutus on perillä olon lisäksi voimassa meno- ja paluumatkalla Suomen ja harjoittelumaan välillä.

Vahingonkorvausvastuu on sillä, jonka lukuun, hyödyksi tai työnjohdolla työskennellään. (vahingonkorvauslaki 412/1974 luku 2. § 1 ja luku 3 § 1) Työsuhteessa on isännän vastuu.

Tahallaan aiheutetusta vahingosta vastaa työntekijä itse.

Mikäli opiskelija harjoittelee ilman työsuhdetta, vahingonkorvausvastuu on yrityksellä, jolle ja jonka työnjohdon alla opiskelija tekee työtä (3. luku 1 § 3. mom.).

Opiskelijan turvaksi on otettu palkattoman harjoittelun osalta vastuuvakuutus, joka on voimassa sekä kotimaassa että ulkomailla tapahtuvassa harjoittelussa, pois lukien USA ja Kanada. Vakuutusehdot ja -määrät ovat esitetty opiskelijoiden vakuutusturvakoosteessa. Harjoittelupaikan vastuuvakuutus on kuitenkin ensisijainen ja HAMKin vastuuvakuutus korvaa harjoittelupaikan vastuuvakuutuksen puutteita tai puuttumista.

5.3 Oikeudet opiskelijan työn tuloksiin

Tekijänoikeudet

Tekijänoikeudet teokseen ovat lähtökohtaisesti tekijällä itsellään (Tekijänoikeuslaki 404/1961 1 §). Kun opiskelija harjoittelee työpaikalla ilman työsuhdetta (= ilman työsopimusta), hänellä itsellään on tekijänoikeudet teoskynnyksen ylittäviin työnsä tuloksiin, kuten tietokoneohjelmiin ja taideteollisiin esineisiin. (Tekijänoikeuslaki 8.7.1961/404 § 40b (11.1.1991/34)).

Kun opiskelija harjoittelee työpaikalla työsuhteessa, hänen siihen liittyviä tehtäviä täyttäessään tekemänsä tietokoneohjelman ja siihen välittömästi liittyvän teoksen tekijänoikeudet siirtyvät työnantajalle. (Tekijänoikeuslaki § 40b).

Kun opiskelija harjoittelee ammattikorkeakoulussa työsuhteessa itsenäisenä opettajana tai tutkijana, tekijänoikeudet tietoteknisistä tuotoksista eivät siirry ammattikorkeakoululle, vaikka hän toimisi työsuhteessa. (Tekijänoikeuslaki § 40 b 2 mom.).

Kaikissa edellä mainituissa tapauksissa tekijänoikeudet voidaan kokonaan tai osittain siirtää erillisellä kirjallisella sopimuksella opiskelijalta työnantajalle/korkeakoululle. Opiskelijalla on tällöin oikeus saada nimensä mainituksi hyvän tavan mukaisesti teosta käytettäessä.

Patenttioikeudet

Kun opiskelija harjoittelee ilman työsuhdetta (= ilman työsopimusta), hänellä on oikeudet suomalaisen keksintökynnyksen ylittävään keksintöönsä. (Patenttilaki 550/1967, § 1).

Kun opiskelija harjoittelee työpaikalla työsuhteessa, hänen siihen liittyviä tehtäviä täyttäessään tekemänsä keksinnöt siirtyvät suoraan lain nojalla työnantajalle. (656/1967, § 4)

Kun opiskelija harjoittelee työsuhteessa HAMKiin, korkeakoululla on ensisijainen oikeus hyödyntää opiskelijan sopimustutkimuksessa tekemää keksintöä. Avoimessa tutkimuksessa syntyneen keksinnön ensisijainen hyödyntämisoikeus on opiskelijalla itsellään. Mikäli opiskelijan tekemä keksintö on syntynyt muussa kuin sopimus- tai avoimessa tutkimuksessa, HAMKilla on etuoikeus neuvotella keksijän kanssa keksintöön kohdistuvista oikeuksista (Laki oikeudesta korkeakouluissa tehtäviin keksintöihin 369/2006 § 1, 3, 6, 7 ja 8).

5.4 Harjoittelusopimuksen päättäminen ja purkaminen

Harjoittelusopimuksen voimassaolo päättyy normaalisti harjoittelun päättyessä tai mikäli tavoitteiden saavuttaminen muutoin on huomattavasti vaarantunut. Työsopimus voidaan purkaa kesken työsopimuslain 8 luvun 1 § mukaisin perustein.

6 Harjoitteluun liittyvät säädökset ja ohjeet

- Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista (1129/2014, 2 §)
- Laki oikeudesta korkeakouluissa tehtäviin keksintöihin (2006/369)
- Laki oikeudesta työntekijän tekemiin keksintöihin (656 / 1967, § 4)
- Laki opiskeluun liittyvissä työhön rinnastettavissa olosuhteissa syntyneen vamman tai sairauden korvaamisesta 460/2015
- Patenttilaki 550/1967 § 1
- Tekijänoikeuslaki 8.7.1961/404 § 40b (11.1.1991/34)
- Työaikalaki (605/1996)
- Laki opiskeluun liittyvissä työhön rinnastettavissa olosuhteissa syntyneen vamman tai sairauden korvaamisesta 24.4.2015/460
- Vahingonkorvauslaki 412/1974 luku 2. § 1 ja luku 3 § 1
- Ammattipätevyysdirektiivi (2005/36/EY)
- Tietosuojalaki 1050/2018
- Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä 559/1994
- Asetus terveydenhuollon ammattihenkilöistä 564/1994
- Hämeen ammattikorkeakoulun tutkintosääntö
- Opiskelija- ja henkilöstöliikkuvuus -toimintaohje
- AHOT-toimintaohje
- Opintojen arviointi -toimintaohje

7 Terveysalan harjoittelun erityispiirteitä

Terveysalan harjoittelun tarkoituksena on saavuttaa opetussuunnitelmassa määritellyt ammatin hallinnan kannalta keskeiset valmiudet. Hoitotyön koulutuksessa suoritettavaan tutkintoon, sairaanhoitaja (AMK) tai terveydenhoitaja (AMK) koulutukseen sisältyvää ohjattua harjoittelua linjaa opetussuunnitelman ja tutkinnon osaamiskuvauksen lisäksi EU-direktiivi 2005/36/EU.

Terveysalan harjoittelu on kiinteä osa opiskelua. Se toteutetaan laajempiin opintokokonaisuuksiin sisältyvinä ja teoreettisiin opintoihin liittyvinä opintoina. Yksittäisten harjoittelujaksojen tavoitteet määräytyvät sekä opetussuunnitelmassa asetettujen osaamistavoitteiden että opiskelijan henkilökohtaisten tavoitteiden mukaisesti.

Terveysalan harjoittelupaikat varataan Jobiili-järjestelmästä. Vaihtoehtoisesti opiskelija voi hankkia harjoittelupaikan itse Jobiili-järjestelmän ulkopuolelta. Opiskelija suorittaa harjoittelun pääsääntöisesti HAMKin hyväksymissä paikoissa ja sitoutuu työskentelemään ohjattuna vastuunsa rajat tuntien.

Opiskelijan tulee esittää koulutuspäällikölle rikostaustaote, mikäli opiskelija toimii harjoittelussa alaikäisten lasten ja nuorten parissa. Lisäksi tartuntatautilain 48 § velvoittaa opiskelijaa huolehtimaan riittävästä rokotussuojasta harjoitteluun mentäessä.

Harjoittelu koostuu kliinisestä käytännön opiskelusta, muista työelämän kanssa tehtävistä yhteistyöhankkeista sekä näihin liittyvistä kirjallisista ja toiminnallisista tehtävistä. Harjoittelu vastaa voimassa olevan kansallisen lainsäädännön ja koulutusta koskevien direktiivien vaatimuksia, joiden perusteella opiskelija tutkinnon suoritettuaan voidaan merkitä Valviran ylläpitämään keskusrekisteriin. Yksikönjohtaja vastaa siitä, että harjoittelulle asetettavat viranomaisvaatimukset tunnetaan ja otetaan huomioon harjoittelua toteutettaessa.

Ohjaava opettaja vastaa harjoittelun ohjauksesta ja arvioinnista sekä dokumentoinnista. Hän tukee opiskelijan oppimisprosessia yhteistyössä harjoittelupaikan ohjaajan ja koko työyhteisön kanssa.

Harjoitteluvastaava koordinoi harjoittelupaikkoja. Harjoitteluvastaava toimii Jobiili-järjestelmän pääkäyttäjänä, kartoittaa mahdollisia harjoittelupaikkoja HAMKin toiminta-alueelta ja vastaa harjoittelusopimuksista.

Harjoittelupaikan ja HAMKin välillä solmitaan harjoittelusopimus, joka on organisaatiokohtainen ja toistaiseksi voimassa oleva tai opiskelijakohtainen ja määräaikainen.

Tällä sopimuksella harjoittelupaikan edustaja sitoutuu yhdessä työyhteisön kanssa toteuttamaan sopimuksen velvoitteet ja huolehtimaan opiskelijan ohjauksesta yhteistyössä ohjaavan opettajan kanssa.

Harjoittelussa hyödynnetään Workseed-oppimisympäristöä. Workseediin kirjataan ja tallennetaan harjoitteluun liittyvät tavoitteet, työajan seuranta, väli- ja loppuraportointi sekä mahdolliset tehtävät.

Liitteet

Harjoittelusopimus

Harjoittelusuunnitelmamalli